

Hoe staat APF er financieel voor?

De dekkingsgraad laat zien hoe gezond we er financieel voor staan. Hoe hoger de dekkingsgraad, hoe beter de financiële situatie van het fonds. Is de dekkingsgraad 100%, dan hebben we precies genoeg geld in kas om de pensioenen uit te betalen. De dekkingsgraad laat de verhouding zien tussen het pensioenvermogen van het fonds (hoeveel vermogen hebben we?) en de pensioenverplichtingen (wat is de waarde van alle pensioenen die we nu en in de toekomst moeten betalen?).

Kees Kuijken: "Zolang we geen dekkingsgraad van minimaal 119,4% hebben, zitten we in een tekortsituatie. De Nederlandsche Bank (DNB) eist dan dat je een herstelplan indient en laat zien hoe je er weer bovenop denkt te komen." APF heeft per 1 juli 2015 zo'n plan ingediend. Ieder jaar moet het fonds het herstelplan actualiseren. Binnen het herstelplan heeft APF verschillende knoppen om aan te draaien. Kuijken: "We schatten in dat vervelende maatregelen zoals het verlagen van de pensioenen niet nodig zijn. Als alles volgens plan verloopt, dan verwachten we de pensioenen in 2017/2018 voor het eerst weer gedeeltelijk te kunnen verhogen met een toeslag (indexatie). We verwachten de pensioenen vanaf 2021 weer volledig te kunnen verhogen."

Een toeslag per 1 januari 2016 zit er waarschijnlijk niet in. Kuijken: "Kijken we naar de praktijk, dan zien we dat de dekkingsgraad in de afgelopen maanden alweer gedaald is. Dat komt vooral doordat DNB in juli de rekenrente voor pensioenfondsen verlaagde. We moeten onze pensioenverplichtingen en -premies berekenen aan de hand van een meer realistische rente. Eén die meebeweegt met de marktrente. Ook de verslechterde situatie op de financiële markten in het derde kwartaal van 2015 speelde een rol. Eind oktober was de dekkingsgraad 108,0%."

Kees Kuijken

Wilt u meer weten over de financiële situatie van APF?

Ga dan naar onze website. Daar vindt u meer informatie over onze financiële situatie en het herstelplan.

Colofon

Meer informatie?

Pensioen is een belangrijke arbeidsvoorwaarde. Wilt u meer informatie over uw pensioen? Kijk dan op www.pensioenfondsapf.nl. Hier vindt u bovendien brochures, jaarverslagen en de verklaring beleggingsbeginselen.

Hebt u vragen over uw pensioen?

Afdeling Pensioenservices
T 013 462 33 12

Hebt u vragen specifiek over uw pensioenuitkering?

Afdeling Excasso
T 013 462 36 38

E apf.pensioenservices@achmea.nl
I www.pensioenfondsapf.nl

Het postadres is:
Stichting Pensioenfonds APF
p/a Syntrus Achmea
Postbus 90170
5000 LM TILBURG

Klachtenprocedure

Als pensioenfondsen helpen wij u graag zo goed mogelijk. We doen ons best om de administratie en de uitkeringen zo goed mogelijk te regelen. Toch kan er wel eens iets misgaan en kunt u een klacht hebben. Meld uw klacht dan schriftelijk bij het bestuur van het fonds. Schrijf naar: Stichting Pensioenfonds APF, Postbus 90170, 5000 LM Tilburg t.a.v. Secretariaat Bestuurszaken. Dat helpt ons om onze dienstverlening te verbeteren. Het pensioenfonds behandelt uw klacht volgens de Klachtenprocedure. Deze vindt u op de website.

U kunt aan deze nieuwsbrief geen rechten ontleen. De inhoud van de pensioenregeling staat precies omschreven in het pensioenreglement. Rechten kunt u alleen daaraan ontleen.

Verantwoord beleggen? Natuurlijk doen we dat!

Verantwoord beleggen. Het klinkt mooi, maar wat houdt het eigenlijk in? Waarom doen we het? En: valt het pensioen hierdoor lager uit? Henk Brouwer (lid van de Beleggingscommissie) en Annette van der Krogt (Manager Verantwoord Beleggen bij de vermogensbeheerder) geven uitleg.

November 2015

- 1 Verantwoord beleggen? Natuurlijk doen we dat!
- 2 Uitvoering pensioenregeling per 1 januari 2016
- 2 Onderzoek naar tevredenheid
- 3 De risico's in kaart gebracht
- 4 APFinancieel Hoe staat APF er financieel voor?

"We beleggen aan de hand van strikte regels. Dat geldt ook voor verantwoord beleggen", vertelt Henk. "Zo beleggen we niet in producenten van clusterbommen of andere omstreden wapens. Ook zetten we een streep door bedrijven waar sprake is van kinderarbeid of bedrijven die het milieu of mensenrechten aan hun laars lappen."

"Het levert juist rendement op!"

Toen APF een aantal jaren geleden duidelijke regels over verantwoord beleggen opnam in het beleggingsbeleid, is er hevig over gediscussieerd. Henk: "We vroegen ons af of ons rendement er onder zou lijden. Oftewel: accepteren we een lager pensioen omdat we verantwoord beleggen? Die vraag is nu 4 jaar later helemaal niet meer aan de orde. Het is

eerder omgekeerd: als je niet verantwoord belegt, is de kans groot dat je rendement misloopt. De ontwikkelingen gaan razendsnel. De gezondste bedrijven zijn duurzame bedrijven."

Hoe voeren we de regels uit?

Annette legt uit dat APF het Global Compact van de Verenigde Naties (VN) gebruikt als toets. "De VN heeft 10 principes opgesteld voor verantwoord ondernemen. APF belegt niet in bedrijven die hier niet aan voldoen. Heeft APF aandelen of obligaties van een bedrijf dat in de fout gaat? Dan krijgt het bedrijf een rode stip. Neemt het bedrijf binnen 2 jaar geen maatregelen, dan stopt APF de belegging in dit bedrijf." Naast het uitsluiten van bedrijven, wordt er ook naar landen gekeken. Annette: "APF koopt geen ▶

staatsobligaties van landen die op de sanctielijst staan van de VN en de Europese Unie. Denk aan Iran of Noord-Korea.”

APF laat stem horen

Een ander middel dat APF inzet, is stemmen op aandeelhoudersvergaderingen van bedrijven. Annette: “Daarmee kunnen we ook verantwoord ondernemen stimuleren. Namens het APF reageren wij op beleid of voornemens van een bedrijf. Niet

dat wij overal in de wereld naar die vergaderingen gaan. Reageren en stemmen gaat via internet.”

Kijk op onze website

Op de website komen Annette en Henk uitgebreider aan het woord over Verantwoord Beleggen. Ook vindt u op de website meer informatie over dit onderwerp. Kijk op www.pensioenfondsapf.nl onder het kopje ‘Over ons’. Daar vindt u het submenu ‘Beleggingen’.

Annette van der Krogt

Henk Brouwer

Uitvoering pensioenregeling per 1 januari 2016

APF en de werkgever leggen de voorwaarden voor de uitvoering van de pensioenregeling vast in een uitvoeringsovereenkomst. Ook de premie die de werkgever daarvoor moet betalen, ligt in deze overeenkomst vast. De bestaande overeenkomst is per 1 juli 2015 voor een half jaar verlengd. Op dit moment is APF met de werkgever in overleg over een nieuwe uitvoeringsovereenkomst per 1 januari 2016 en tegelijkertijd spreken sociale partners bij AkzoNobel over de CAO. Mogelijk wijzigt de pensioenregeling hierdoor. Wanneer de pensioenregeling wijzigt of de nieuwe overeenkomst gevolgen voor u heeft, informeren we u daar spoedig over.

Onderzoek naar tevredenheid

Hoe tevreden zijn onze deelnemers over het pensioenfonds? Om die vraag draait het tevredenheidsonderzoek dat we eind dit jaar laten uitvoeren. Daarvoor benaderen we deelnemers die nog pensioen opbouwen. Onder gepensioneerden nemen we een steekproef. Het kan dus zijn dat u hiervoor wordt benaderd.

Wat vindt u van het pensioenfonds en onze dienstverlening? Hoe beoordeelt u de informatie die u van ons ontvangt? Over dit soort onderwerpen stellen we u vragen. Een onafhankelijk bureau voert het onderzoek voor ons uit. De resultaten publiceren we in het eerste APF bericht van 2016.

De risico's in kaart, ook voor de lange termijn

Al eerder vertelden we u over de nieuwe financiële spelregels voor pensioenfondsden die sinds dit jaar gelden. Deze regels, ook wel het nieuw financieel toetsingskader, dwingen pensioenfondsden om verder vooruit te kijken dan de korte termijn en de financiële risico's beter in beeld hebben. Daarbij horen hogere reserves als buffer voor slechte tijden. De financiële middelen moeten evenwichtig worden verdeeld tussen jong en oud. En het moet helder zijn wie profiteert van meevallers en wie op de blaren zit bij een tegenslag.

De afgelopen maanden gaf APF hier invulling aan

Samen met afgevaardigden van werknemers (via vakorganisaties en het verantwoordingsorgaan (VO)), gepensioneerden (via het VO) en de werkgever hebben we bepaald hoeveel financieel risico alle partijen bereid zijn te lopen en hoe we daarin het belang van iedereen zo goed mogelijk kunnen meenemen. We baseerden ons daarbij op de volgende uitgangspunten:

- We willen een zo goed mogelijke pensioenregeling binnen de grenzen die wetgever en fiscus hebben gesteld.
- De premie die de werkgever daarvoor betaalt, is van acceptabel niveau. Na betaling van deze premie wordt de werkgever niet meer met financiële verplichtingen geconfronteerd. Hij hoeft dus niet bij te storten als het pensioenfonds in een tekortsituatie zit.
- In het toeslagbeleid houden we rekening met de verschillende generaties binnen het fonds: we mogen pas (gedeeltelijk) toeslag verlenen als het mogelijk is om deze gedurende langere tijd te verlenen.
- Tenslotte moet het beleggingsbeleid erop gericht zijn om onze ambitie (opbouw en uitkeren van pensioenen inclusief toeslagverlening) waar te maken. Een tekort moeten we binnen 10 jaar kunnen herstellen.

Renterisico teruggebracht

Vanuit deze uitgangspunten keken we kritisch naar de afdekking van het renterisico. Een extra bescherming

om te voorkomen dat door de lage rente de dekingsgraad nog verder daalt. Dat afdekken pakte tot nu toe goed uit doordat de rente over de afgelopen jaren steeds verder daalde. Maar de rente staat nu wel erg laag. De vraag is of het nog verstandig is om zoveel af te dekken. De kans dat de rente op enig moment stijgt, is groter dan dat deze nog verder daalt. We vinden het daarom verstandig om het renterisico terug te brengen. Dan profiteren we van een rentestijging.

Wat betekent dit voor u?

We moeten verder kijken dan alleen de korte termijn risico's. Daarom toetsen we voortaan jaarlijks of we de ambitie (opbouw en uitkeren van pensioenen inclusief toeslagverlening) over een langere periode kunnen realiseren tegen aanvaardbare financiële risico's. We bepalen de horizon op 60 jaar en kijken dus verder dan het herstelplan alleen. Op basis van de huidige beleggingsmix verwachten we het grootste deel van de verwachte toekomstige inflatie te kunnen compenseren via toeslagverlening. Deze uitkomst is geen garantie dat we altijd volledige toeslag kunnen verlenen. Het zegt vooral dat we op dit moment geen te hoge of onrealistische verwachtingen scheppen en dat uw pensioen onder normale omstandigheden wordt verhoogd volgens de overeengekomen ambitie en binnen de wettelijke grenzen.